E-aineistot Vaskissa 2019 – 2020

Katsaus vuoden 2019 e-aineistoihin

Vuonna 2019 Vaskien käytössä ovat seuraavat e-aineistot:

Ellibs – kotimaiset e-kirjat ja e-äänikirjat
eMagz – kotimaiset aikakauslehdet, paikalliskäyttö kirjastoissa: 1 lisenssi per lehti
ePress – kotimaiset sanomalehdet, paikalliskäyttö kirjastoissa: 18 lisenssiä
Naxos Music Library – pääasiassa klassista musiikkia, 15 lisenssiä
Naxos Jazz – jazz-musiikkia, 5 lisenssiä
Naxos Music World – maailmanmusiikkia, 3 lisenssiä
Naxos Spoken World – pääasiassa englanninkielisiä äänikirjoja, 3 lisenssiä
Naxos Video Library – taidemusiikin videotaltiointeja, 3 lisenssiä
OverDrive – pääasiassa englanninkielisiä e-kirjoja ja e-äänikirjoja
PressReader – sanoma- ja aikakauslehtiä yli 60 kielellä
Rockway – soitonopetuksen verkkokursseja, 17 kurssia ja 29 lisenssiä

Vuoden 2019 uudet aineistot ja palvelujen muutokset

Vaski-johtoryhmän päätösten mukaisesti:
- Vaski-kirjastot hankkivat yhdessä Rockway-palvelun. Palvelusta löytyy 17 kurssia ja 29 lisenssiä, yksi kursseista on Rockwayn tarjoama.
- syksyllä 2018 yleisten kirjastojen konsortio ja KL Kuntahankinnat kilpailuttivat e-kirjojen lainausalustan yleisille kirjastoille. Kilpailutuksen tuloksena tehdyn puitesopimuksen sopimuskumppaneina ovat ensisijaisesti Axiell Media AB ja toisena Ellibs Oy. Kirjastoilla oli mahdollisuus tehdä sopimus jommankumman tai molempien kanssa. Vaski-kirjastot päättivät tehdä sopimuksen Ellibsin kanssa eivätkä tässä vaiheessa ottaneet Axiellin tarjoukseen sisältyvää eLib-palvelua käyttöön. Sen käyttöönottoa harkitaan myöhemmin.

Verkkokirjaston e-aineistosivun ja käyttöohjeiden uudistustyötä on jatkettu päivittämällä käyttöohjeisiin e-kirjoja koskevien ohjeiden lisäksi myös e-lehtien ja e-musiikin ohjeet.

Verkkokirjastossa oli 25.3.-8.4.2019 esillä e-aineistoja koskeva asiakaskysely, johon vastasi 141 asiakasta.

Vaski-kirjastot pilotoivat kuuden kuukauden ajan Kirjastokino-elokuvapalvelua syksyllä. Pilotointi alkaa syyskuussa ja jatkuu alkuvuoden 2020. Sopimukseen sisältyy mahdollisuus jatkaa käyttöä vuodella.

E-kirjojen ja e-äänikirjojen lainaus on nousussa ja varausmäärät ovat kasvaneet säännöllisesti mutta toistaiseksi jonot ovat maltillisia muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Varausten tilanne myös elää jatkuvasti. Samanaikaisesti kuitenkin suomenkielisten e-kirjojen ja erityisesti e-äänikirjojen hinnat ovat nousseet merkittävästi. Tämä koskee toistaiseksi osaa kustantajista.

Keskihinta on noussut lähes kymmenellä eurolla:
keskihinta v. 2019 alussa: 28,23
keskihinta suomenkieliselle kaunolle 2018: 19,64

Asiasta on reklamoitu tammikuussa 2019 sekä Ellibsiä että kilpailutuksesta vastanneita KL Kunta-hankintoja ja Yleisten kirjastojen konsortiota, mutta reklamaatioihin ei ole saatu vastauksia. Kohon-neista hinnoista on annettu palautetta Ellibsille myös konsortion kautta.

Osa kotimaisista kustantajista (Otava, Like) on vetänyt e-äänikirjansa pois kirjastojen valikoimasta. Osaan näistä e-äänikirjoista on kohdistunut paljon kysyntää.

Ellibsin varaukset ovat nousseet vuoden aikana 317 prosenttia:
11.7.2018 tilanne: 529 varausta, jotka kohdistuvat 155 nimekkeen 223 lisenssiin
5.7.2019 tilanne: 2207 varausta, jotka kohdistuvat 484 nimekkeen 699 lisenssiin

E-kirjojen varausmäärien kehitys 2017-2019:

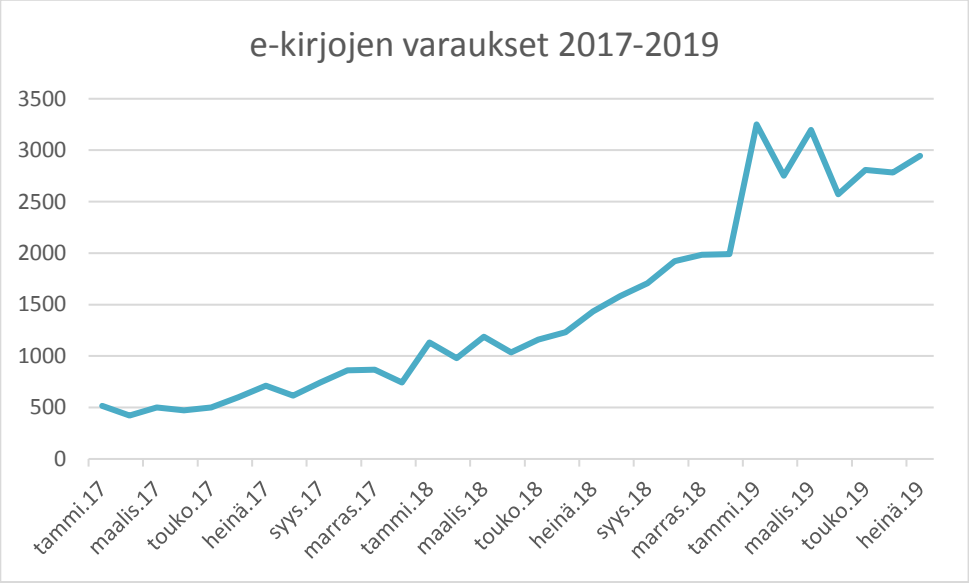

Vuoden 2020 e-aineistotarjonnat

E-kirjat, e-äänikirjat

Painopistealueet vuoden 2020 e-kirja ja e-äänikirjahankinnoissa ovat seuraavissa alueissa tarjonnan mahdollistamissa puitteissa:

Eri ikä- ja kohderyhmien tarpeet huomioiden:
- Kotimainen, englannin- ja ruotsinkielinen kaunokirjallisuus
- Kotimainen eri aihealojen tietokirjallisuus, erityisesti kurssikirjat, harrastekirjallisuus ja matka-oppaat
- Englanninkielinen tietokirjallisuus, erityisesti ajankohtaiset ja uudet ilmiöt sekä aiheet, joista on vähän kirjallisuutta suomeksi

Kotimaisten e-kirjojen tarjoajana jatkaa myös vuonna 2020 Ellibs. Vaskien kokoelmassa on Ellibsin e-kirjoja yli 2850 ja e-äänikirjoja on noin 700. Ellibsin lainaus kohdistuu kaunokirjallisuuteen ja sen lisäksi talouden, henkilöhistorian, yhteiskunnan, psykologian, filosofian ja kasvatuksen alan kirjoihin.

OverDriven e-kirjoja on yli 2000 ja e-äänikirjoja lähes 450. OverDrive-aineiston lainauksesta tällä hetkellä noin 62 % kohdistuu aikuisten kirjallisuuden kategoriaan ja noin 34 % kohdistuu ns. nuorten aikuisten (Young Adult) kirjallisuuden kategoriaan. Myös äänikirjojen käyttö on lisääntynyt ja niiden osuus lainoista liikkuu 45 %:n tuntumassa. Eniten OverDrivesta lainataan kaunokirjallisuutta, psykologian ja filosofian alan kirjoja sekä kielikursseja.

OverDriven hinta Vaski-kirjastoille on psysynyt samana palvelun käyttöönotosta 2013 alkaen, eli alusta- ja tekniikkamaksu 14.000$ sekä aineistot 10.000$, yhteensä 24.000$ vuodessa. Kasvaneeseen kysyntään vastaaminen ja OverDriven tarjonnan monipuolistaminen edellyttävät, että määrärahaa korotetaan esimerkiksi 5000$ summalla (vaihtelevan kurssin mukaan syyskuussa 2019 noin 4530 euroa). 5000$ korotus mahdollistaisi laajemman uutuuksien, varausjonoja lyhentävien lisälisenssien sekä e-kirjoja kalliimpien e-äänikirjojen hankkimisen kokoelmaan. OverDriven meneillään oleva sopimuskausi päättyy 31.12.2020.

E-kirjojen vuoden 2019 käyttötilastot:

	Ellibs	OD	Yhteensä
1/19	6359	1717	8076
2/19	5827	1688	7515
3/19	6146	1832	7978
4/19	5857	1487	7344
5/19	6003	1637	7640
6/19	5819	1704	7523
7/19	6933	1790	8723

E-kirjakokoelman ja -lainojen kehitys v. 2011 – 2019

	Ellibs		OverDrive			
	hankinnat	lainat	hankinnat	lainat	kokoelma	lainaus
2011	273	788			273	788
2012	257	758			530	758
2013	388	2754	833	1599	1751	4353
2014	1062	6794	342	3032	2675	9826
2015	1053	14991	452	4270	4333	19261
2016	1049	20417	411	7309	4899	27726
2017	1404	27046	436	9708	5361	36754
2018	2211	45013	397	16137	6297	61150

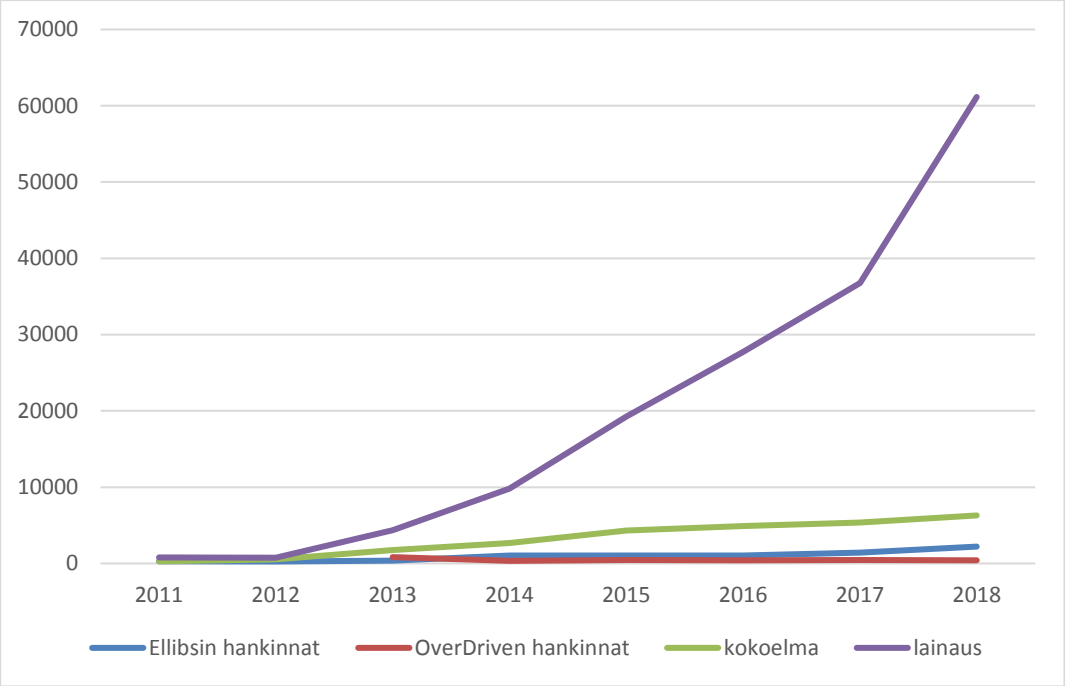

E-kirjalainojen kehitys 2013 – 2019

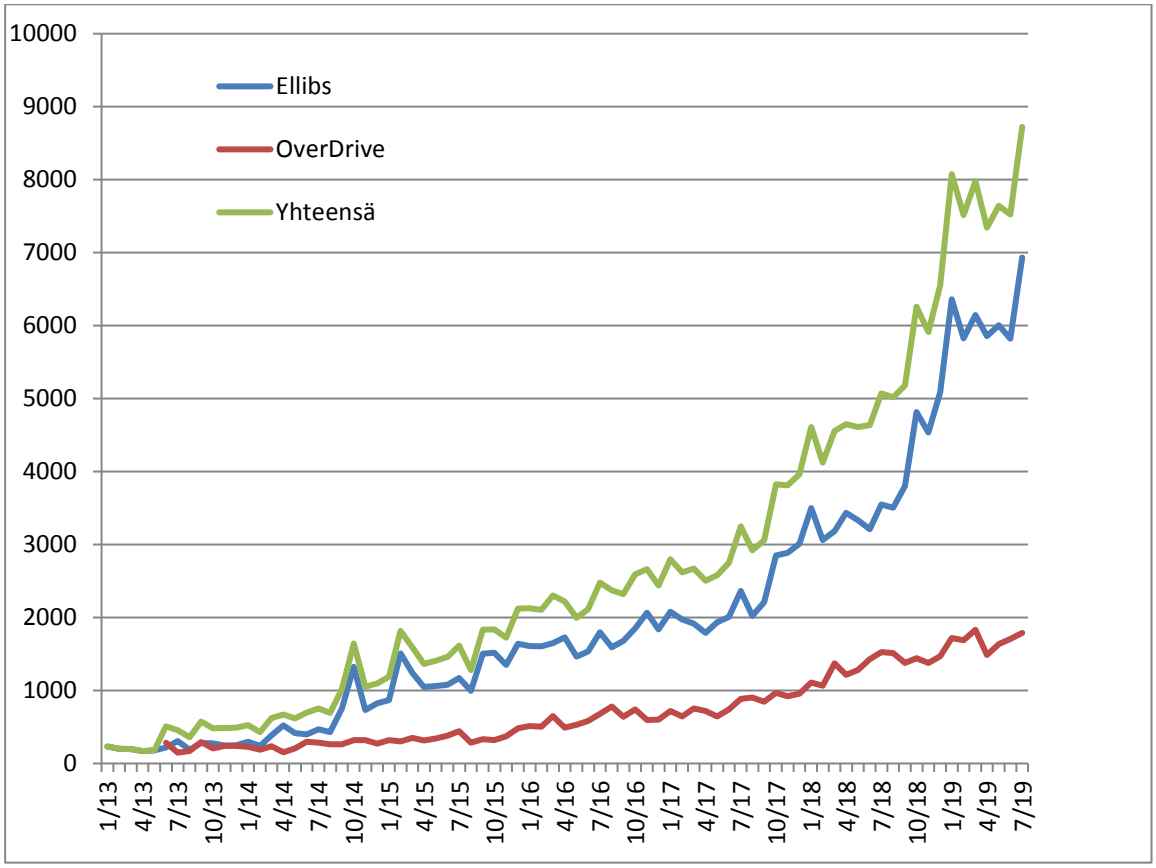

Tietokannat

Tietokantojen tilaus FinELibin kautta päätetään syksyn 2019 aikana. Tiedossa ei ole yleisille kirjastoille soveltuvia uusia tietokantoja vuodelle 2020.

E-lehdet

PressReader-palvelun sopimus on nelivuotinen ajalle 2018-2021. Kaikilla tilaajilla on ollut vuodesta 2017 lähtien rajoittamaton yhtäaikaisten käyttäjien lisenssi.

ePress-sanomalehtipalveluun Vaski-kirjastoilla on 18 yhteiskäyttöistä lisenssiä ja eMagz-aikakaus-lehtipalvelu on käytössä yhdellä yhtäaikaisella lukuoikeudella lehteä kohti. LM Tietopalvelut ei vielä ole vahvistanut hintaa palveluille vuodelle 2020. eMagz-palvelun etäkäytöstä on mahdollista tehdä päätös LM Tietopalveluilta kuullun tarjouksen jälkeen. Etäkäyttöinen lehtikokoelma on todennäköisesti suppeampi kuin paikalliskäyttöisen palvelun lehtikokoelma.

Financial Times -lehti suunnittelee palvelua, joka sisältäisi Financial Times -lehden arkistoineen vuodesta 2005 alkaen. Käyttö on mahdollista rajatulle määrälle yhtäaikaisia käyttäjiä. Pilotoinnin malli olisi yhteinen useampien kirjastokimppojen kesken esimerkiksi 10 yhtäaikaisella lisenssillä. Neuvotteluissa ja palvelun teknisissä toiminnoissa ollaan vielä neuvottelujen alkuvaiheessa. Pilotointi edellyttäisi palvelun etäkäyttöisyyttä.

Musiikin suoratoistopalvelut

Vaski-kirjastojen käytössä ovat Naxoksen Music Library, Jazz, Music World ja Video Library -palvelut. Musiikkipalvelujen lisäksi Naxokselta on tilattu myös Naxos Spoken Word, josta on mahdollista kuunnella kauno- ja tietokirjallisuutta pääasiassa englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. Palvelun osalta hankintasopimus tehdään aina vuodeksi kerrallaan. Palvelujen uusinnat ovat ajankohtaisia alkuvuodesta 2020.

Naxos Spoken Word -palvelussa on käytössä kolme lisenssiä, ja palvelu on ollut vuoden 2019 aikana aiempia vuosia suuremmassa käytössä ja ns. turnaway-luvut ovat kasvaneet (asiakkaat eivät ole päässeet kirjautumaan palveluun, sillä kaikki lisenssit ovat olleet käytössä).

Naxos Spoken Word, käyttö 1.1.-31.7.2019	**login-luvut**	**soitetut raidat**	**turned away -luvut**
tammi	140	322	21
helmi	206	263	19
maalis	221	579	14
huhti	188	315	1
touko	296	1062	24
kesä	114	881	17
heinä	220	1089	32

Ongelmaa helpottaisi, jos Naxos Spoken Word -palveluun lisätään esimerkiksi kaksi lisenssiä (hinta 165 euroa/lisenssi). Tarvittaessa voi vähentää kaksi lisenssiä toisesta Naxos-palvelusta (esimerkiksi Naxos Jazz, hinta 80 euroa/lisenssi).

Ehdotus uusiksi Naxos-lisenssien määriksi:
Naxos Music Library: 15 lisenssiä (à 165€)
Naxos Jazz: 3 lisenssiä (à 80€)
Naxos Music World: 3 lisenssiä (à 120€)
Naxos Spoken Word: 5 lisenssiä (à 165€)
Naxos Video Library: 3 lisenssiä (à 140€)

Tietokantojen, e-lehtien ja Naxoksen käyttötilastot v. 2017-2019

PressReader-palvelun kasvaneen luvun selittää osittain vuonna 2018 vakiintunut tilastoinnin laskentatapa.

Tilastot on tarkistettu eri aikaan, Vaski-johtoryhmän kokouksen ajankohtaa mukaillen.

aineisto	**1.1.2017 - 30.9.2017**	**1.1.2018 - 31.7.2018**	**1.1.2019 - 31.7.2019**
PressReader	4324	16 266	17460
ePress	37 965	38 331	47231
eMagz	ei mukana	19 712	27742
Naxos	20 321	11 554	20278
Naxos Music	18777	9509	14659
Naxos Video	174	90	42
Naxos Jazz	184	343	858
Naxos Spoken Word	852	1569	4511
Naxos World Music	334	43	208
Rockway	ei mukana	152	162

E-aineiston markkinoinnista

E-aineiston markkinointia olisi hyvä suunnitella henkilökunta edellä, sillä kirjaston oma henkilökunta on e-kokoelman tärkein mainostaja. Vaskien onnistuneen markkinointikampanjan jälkeen e-aineistojen mainostus asiakaspalvelussa ja säännöllinen näkyvyys kirjastojen ja osastojen omissa vinkkauksissa, tapahtumissa, nostoissa, kirjastotilassa ja sosiaalisessa mediassa on myös helpompi toteuttaa.

Verkkokirjaston e-aineistosivulle on mahdollista koota esim. kuukausittain vaihtuva e-aineistovinkkien listaus, jossa esitellään tai avataan esimerkiksi hyvää e-muodossa löytyvää kirjaa tai hyvää e-palvelua. Listat toimisivat näin e-aineiston nostoina ja ne olisi hyvä toteuttaa kaikkien Vaski-kirjastojen kesken yhteisesti, jolloin vinkkejä tulisi jokaisesta Vaski-kirjastosta henkilökunnan omien kiinnostusten mukaan.
Esimerkkinä ja innoittajana Helmetin e-aineistovinkit:
https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Vinkit/Kesan_evinkit(188265)

Kirjastojen kannattaa hyödyntää markkinoinnissaan myös eKirjastoa, sillä se toimii erinomaisena hakupalveluna. Kirjastoille on saatavilla myös hyllypuhujia sekä muuta valtakunnallista mainosmateriaalia.

E-aineistojen kustannukset 2019

E-aineistoihin oli varattu vuodelle 2019 150 000€, joka jakaantui alla kuvatulla tavalla. Kirjastokinon pilotti lisättiin vuoden e-aineistokuluihin myöhemmin.

Aineisto	**Hinta Vaskeille**
Ellibs (alusta, e-kirjat)	45 021 €
OverDrive (alusta, e-kirjat)	20 700 €
PressReader	12 015 €
ePress	35 588 €
eMagz	25 391 €
Naxos	4 150 €
Rockway	4 212 €
Kirjastokino-pilotti	15 000 €
yhteensä	**162 077 €**

E-aineistojen kustannukset 2020

Alustava arvio vuoden 2020 e-aineistokustannuksista. Hinta-arviot perustuvat 5 %:n hinnankorotukseen. OverDriven hinta-arvioon on lisätty ylimääräinen $5000 ja Naxoksen hinta on laskettu ylempänä ehdotetun lisenssimäärän mukaan.

Aineisto	**Hinta Vaskeille**
Ellibs (alusta, e-kirjat)	56 955 €
OverDrive (alusta, e-kirjat)	25 900 €
PressReader	12 985 €
ePress	37 368 €
eMagz	26 661 €
Naxos	4 320 €
Rockway	4 422 €
Kirjastokino	30 000 €
yhteensä	**198 611 €**

Varaudutaan myös muutoksiin lehtipalveluissa ja mahdollisiin nimekkeiden muutoksiin, esimerkiksi liittyen eMagz-kokoelman sisältöön ja hinnoitteluun.

Liitteet:
E-aineistojen budjettiarvio
eMagz-lehtipalvelun käyttötilastot
Verkkokirjaston asiakaskysely 2019